

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Specvlvm Privilegiorum Regularivm In Commvni

Pedro <de los Angeles>

Coloniæ Agrippinæ, 1681

Sectio IV. An lex Pontificia irritans contractum, absolutionem Sacramentalem, aufenrendo jurisdictionem, professionem, collationem beneficii, aliosque actus; & similiter lex pœnalis, post ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61715](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61715)

omnes subditos, pro quibus fertur, si illud tempus designatum insufficientis sit, ut notitia ejus per totum territorium moraliter diffundatur, unde prius obligabit proximos, quam remotos, quia prius est sufficienter promulgata pro vicinis, seu presentibus, quam pro distantibus, nam si ad illos moraliter non possit notitia pervenire intra illos duos menses, vel tres, expectandum est longius tempus, arbitrio prudentis necessarium, ut notitia ad ipsos remotos moraliter possit diffundi. Unde ipse Medina bene dixit *supra*, posse legem esse sufficienter promulgatam respectu quorundam, & respectu aliorum non esse satis propositam.

257. 8. Deducitur *quarto*, post elapsum tempus sufficienter a solemnibus publicatione, ut ejus notitia per totum territorium, pro quo fertur, moraliter possit diffundi, absolute loquendo, obligat de facto in toto illo, & omnes de illo, etiam si forsitan per accidens, talis notitia, quoad plures subditos, vel etiam ad aliquam partem territorij non pervenerit. Hoc plane invenitur esse de mente D. Thom. *supra*, quia ad obligationem legis solum requiritur ut notitia ejus habeatur, vel possit per se haberi. Sed quando facta est sollemnis publicatio, & tempus sufficienter elapsum est, potest per se notitia legis ad omnes pervenire: Ergo hoc satis est, ut obliget, licet casu, & per accidens non pervenerit; quia tunc notitia legis non est per se, & morali, seu humano modo impossibilis. Leges autem non considerant ea, quae per accidens eveniunt, sed quae per se sunt necessaria; ita Suar *ibidem*, cum alijs.

258. 9. Deducitur *quinto*, quod si aliquis

medio aliquo extraordinario, ut arte Daemonis, vel per Angelum reciperet notitiam ante tempus moraliter, & humano modo sufficienter, non obligaretur a lege promulgata in curia; quia in tali casu esset excusatio, non solum ex parte subditi, sed etiam ex parte legis, & ideo simpliciter non obligat, vel quoad efficaciam, vel quoad sufficientiam (ut sic dicam.) Quando vero notitia legis, per se, & morali modo, potuit pervenire, & casu non pervenit, lex de se sufficienter obligat, licet per accidens, ignorantes excusentur. Quae differentia, quoad effectum obligationis legis, v. g. culpa, transgressionis, non videtur in esse moris considerabilis, nihilominus quoad alios effectus irritandi, aut inhabilitandi, valde considerabilis est, quia in uno casu annullatur actus factus contra legem, in alio vero minime; sic Suar. cum relatis authoribus, ex quibus, & ex dicendis *sect. seq.* facillimo negotio argumentis in contrarium adductis satisfieret.

SECTIO IV.

An lex Pontificia irritans contractum, absolutionem sacramentalem auferendo jurisdictionem, professionem, collationem beneficij, aliosque actus, & similiter lex poenalis, post publicationem factam solum Roma, statim obliget omnes absque ulla mora.

259. 1. Separatim excitatur hoc dubium a DD. quia specialem inveniunt difficultatem in duplici casu. Primo, quando lex dicit expresse se irritare *ex nunc*, vel a die publicationis. Secundo, quando talem clausulam non apponit, sed

sed irritat actum absolutè, nullum tempus determinans. In primo casu P. Salas de legib. *diff. 12. sect. 2. num. 11.* docet, hujusmodi leges esse perniciosas Republicæ, & nullas, ac invalidas, quoad effectum; quia sentit etiam in legibus irritantibus esse omnino necessariam publicationem in qualibet Provincia, seu Diœcesi, & insuper tempus sufficiens, ut notitia possit ad omnes pervenire; idem docet Sotus, & sequitur Layman *lib. 1. tract. 4. cap. 1. num. 7.* & hoc ex benigna interpretatione Pontificis censi debet, ut effectum non sortiantur antequam in Diœcesibus promulgentur. Fundamenta hujus sententiæ sunt eadem quæ *supra* pro legibus solùm disponentibus adduximus; quia si publicatio, & tempus sufficiens sunt de ratione legum, ut obligatoriæ sint, sine illis obligare non possunt; etiam si apponatur clausula *ex nunc*; facit enim hunc sensum, statim post debitam promulgationem, & tempus, intra quod notitia legis haberi possit. Quod si in Curia Romana, & alijs Tribunalibus Ecclesiasticis contrarium judicatur, est, quia iudices sequuntur opinionem contrariam, non verò quia in conscientia, & pro foro interiori ista non possit sequi.

260. 2. Sed hæc sententia P. Salas, sic absolutè prolata, communiter rejicitur à Decio, Felino, Panormitano in *Cap. 2. de Const. à Sanch. lib. 3. de matrim. disp. 17. n. 10.* Rodrig. *Tom. 1. q. 6. art. 5.* & ab alijs. Nam tales leges irritantes actus *ex nunc*, vel *ab hac die*, non fiunt in odium agentis, sed ob bonum publicum, quod privatis commodis præfertur, nec supponunt culpam in agentibus: Ergo independentè à scientia ligant; nam

Sixtus V., irritas, & nullas declaravit professiones factas contra formam suæ Constitutionis, à die publicationis ejusdem in Curia Romana, quod etiam temporibus præsentibus, fecit *Innocent. X.* anno 1649. qui die 17. Decembris declaravit irritas professiones contra suas Constitutiones per totam Italiam, & Insulas adjacentes, faciendas à die 22. ejusdem mensis in quo publicata fuit Romæ ejus Bulla, cum esset impossibile naturaliter, ut intra quatuor dies, sua Bulla per totam Italiam, & insulas innotesceret.

3. Attamen P. Suarez *lib. 5. de leg. cap. 33. num. 7.* licet sequatur hanc secundam sententiam, notanter addit, observandas esse hujusmodi leges, in quibus tales particulæ apponuntur regulariter: Loquendo de quibusdam rebus, vel actionibus, in quibus Pontifex potest liberè disponere, & dispensare, ut sunt beneficia, & collationes eorum, & valor professionis Religiosæ, & ideo in his sæpe inhabilitat personas, vel impedit collationis valorem, seu professionis à die promulgationis Romæ factæ, ut fecit *Sixtus V.* circa nullitatem professionum; quia etiam valor professionis in Religione pendet ex acceptance Sedis Apostolicæ. Unde si ab hac die non vult acceptare, nisi talibus conditionibus servatis, erunt nulla. Quod alijs terminis explicat Layman. *lib. 1. tract. 4. cap. 2. num. 7.* dicendo: Hunc modum irritandi esse proprium legum irritantium actum; non in odium agentis, sed ob defectum solemnitatis assignatæ à Principe in bonum commune, & sic statim ligant etiam ignorantes, &

aclus sine tali solemnitate ab illa die redditur nullus.

262.

4. At verò in alijs rebus, quæ non ita pendunt à voluntaria institutione Pontificum, seu solemnitate, ab ipso petitâ, sed supponunt aliquod naturale jus, quod per humanam legem interdum modificatur, id nunquam fit sine concessione sufficientis temporis, ut lex ad notitiam deveniat. Tum, quia regulariter esset nocivum bono communi. Tum etiam, quia videretur aliquo modo juri naturali repugnare, ut declaratum est, & statim addit: Quamvis autem hoc ita sit, nihilominus semper pro lege est præsumendum, & ideo quando cunque lex Canonica habuerit similem clausulam, quamprimùm ad notitiam deveniat servanda est, ut nullitatis periculum evitetur, Suarez, sequitur absque hac ultima additione Layman, *ubi supra*, neque quòd ad hoc ullam facit distinctionem in his legibus, licet habeant clausulam *ex nunc*, vel *ab hac die*, sive non. Imò, dicto *num. 7.* addit, quòd lex Pontificia, quæ infirmat contractus, vel aufert jurisdictionem, verbi gratia, in ordine ad Sacramentum Pœnitentiæ, benigna interpretatione censeri debet, non antea effectum suum sortiri, quàm in Diœcesibus promulgata sit. Sentit ergo, quòd etiam in his legibus requiritur publicatio in singulis Diœcesibus, & sufficiens tempus, ut notitia ab omnibus possit haberi. Legendus de hoc nost. Andreas à Matre Dei *loc. supra cit. num. 78.* sed de hoc dicam modò.

263.

5. In secundo autem casu, nempe quando in legibus irritantibus non apponitur clausula *ex nunc*, vel *ab hac die*,

sed absolute proferuntur, multi Doctores sentiunt esse necessariam in singulis Diœcesibus peculiarem publicationem, sicuti in legibus civilibus imperialibus, ex fundamentis *supra relatis sect. 2. hujus disp. à num. 3.* sic docent Sotus *lib. 1. de just. quest. 1. art. 4.* Layman *ubi supra num. 7.* qui malè citat Suarez pro hac parte. Nervosè Molina *Tom. 2. tract. 2. disput. 345.* & alij. Itaque sentiunt, quòd lex non solum civilis, quæ irritat contractus, alioquin jure naturæ validos, vel aufert jurisdictionem, v. g. in ordine ad Sacramentum pœnitentiæ, benigna interpretatione censeri debet, non antea effectum suum sortiri, quàm in Diœcesibus promulgata sit, & sufficiens tempus post promulgationem transierit, ut notitia legis promulgatæ in propria Diœcesi ad omnes possit pervenire, & multi ad hoc perunt spatium duorum mensium, post quamlibet promulgationem, & certè ait Molina, non benè faceret Summus Pontifex, si cum injuria suorum subditorum aliqua lege vellet, aliquid reddere nullum, antequam illis in suis Diœcesibus promulgaret, concessio insuper eis tempore competentis, in quo regulariter ad omnium notitiam posset devenire, & loquitur in terminis Bullæ Pij V. annullatiæ contractus censuum, sine solemnitatibus ab ipso requisitis, & similibus, & in nullitate absolutionum Sacramentalium.

Quòd autem annullatio talis contractus, & similibus, cederet in præjudicium illos celebrantium probat, quia celebrarent contractum ex natura rei licitum, traderentque pretium aliquando cum majori lucro cessante, aut dam-

no emergente, quàm essent pensiones receptæ, & nihilominus cogentur pensiones restituere, alioquin licitè receptas, & carerent lucro cessante, & venditores censuum, toto illo tempore gauderent pecuniâ receptâ gratis, quod constat esse injuriosum, & ita illa opinio, quæ censet, sufficere duos menses post publicationem, Romæ factam, ut obligetur tota Ecclesia, neque sit necessaria publicatio in singulis Provincijs, aut Diœcesibus ad effectum, quod nullus præsumatur illas invincibiliter ignorare, & quod invalida sint, quæ talibus legibus annullantur; profectò non est tam certa, quàm supponitur ab aliquibus, quin potius contraria meo iudicio (ait Molina) est probabilior, quam sequitur Soto, & idem est de lege annullante absolutiones, seu jurisdictionem auferente circa Sacramenta.

264. 6. Addit insuper, quod ratio cur leges imperiales debent in qualibet Provincia promulgari, & post duos menses à singulis publicationibus obligare est, quia ad tempus judicatum est, ut post publicationem in unaquaque earum notitia legis regulariter, seu politico modo, ad omnes posset devenire. Quod si totum Romanum Imperium tunc per orbem terrarum late diffusum, unica esset temporalis Respublica, eo modo quo est tota Ecclesia, certè non præscriberetur tempus duorum solum mensium, à die publicationis, in Curia Imperiali factæ, ut totus orbis non excusaretur habere ignorantiam legis, & ut testamenta, aut contractus, ob defectum solemnitatis, aut ob alias causas, nulla censerentur; quoniam esset irrationabile, eò quod in tam exiguo tẽm-

pore notitia legis devenire non posset ad totum imperium, singulaque illius oppida, & personas, & ob id constituta fuit Authentica, ut nova Constitutiones.

Quare cum Ecclesia tam late per orbem terrarum sit diffusa, quam late diffusum non erat imperium, divisaque sit per Metropoles, & Diœceses, sicut imperium per Provincias erat divisum, legesque Pontificiæ derivari à Curia Romana consueverint ad Patriarchatus, Metropoles, & Diœceses, ut ita ordine quodam promulgentur, ut ex multis Bullis liquet, consequens profecto est, ut quando jus Canonicum consentaneè ad civile de duobus mensibus circa Pontificias leges loquitur, intelligendum illud sit à publicatione, in unaquaque Diœcesi facta, alioquin irrationabile esset, tam modicum tempus designare. Tum, ut ignorantia in universa Ecclesia non præsumeretur. Tum etiam ut in tota Ecclesia irriti non essent actus alioquin ex felicitati, aliàs fieri non posset, sine multorum injuria, quod non est præsumendum de voluntate Pontificis; confirmatur ex Tridentina Synodo, sess. 24. cap. 1. de reform. Dum irritum reddens matrimonium clandestinum, cernensque id cedere posse in magnum Fidelium gravamen, noluit legem illam obligare nisi post triginta dies à publicatione in unaquaque Parochia. Hæc Molina, ex Soto, & alijs, qui expressè loquuntur etiam de irritatione jurisdictionis administrandi Sacramenta.

7. Quibus si objicias, quod communiter Bullæ Pontificiæ non publicantur solemniter, nisi solum Romæ. Imò multa inserta in jure communi non

265.

non inveniatur alibi publicata; & nihilominus obligant ubilibet, cum sola illa publicatione, & idem est de Bulla Cœnæ Domini. Respondet Molina, §. *Verum tamen*, & §. *ad secundum*, quod hæc non debent movere, ut quis discedat à sua opinione, autoritate juris, firmisque rationibus confirmata, & comprobata; sed solum ad eam limitandam, ut intelligatur nisi constitutio, seu Bulla in corpore juris sit inserta, quo jure Provinciæ uruntur, & in Universitatibus adificatur, & inter literatos viros practicerur; id enim in unaquaque Provincia pro promulgatione sufficit; quia est æquivalenter promulgatio, pro qualibet Provincia, neque necessaria est alia, sive jus illud Canonicum sit, sive civile; & hoc modo eam limitat Felinus *ubi supra*, & Panormitanus, *Cap. noverit, citato*, & eodem modo philosophandum est de Bulla Cœnæ Domini, propter ejus observantiam, & communem usum in Universitatibus, & Tribunalibus, ubi recepta est.

Unde si corpus aliquod juris de novo Romæ ederetur, in quo essent novæ aliquæ Constitutiones, atque sufficiens earum notitia ad aliquam Provinciam intra duos menses, non deveniret, neque in ea publicarentur, ait Molina, tunc illas non obligare ipsos ignorantés in ea Provincia, antequam de eis haberetur communiter dicta notitia. Et sic quoad Bullam *Pij V.* de qua præcipuè *ibi* disputat Molina, docet, quod si in Provincia aliqua publicata non sit, neque ea inter viros doctos practicerur, tabellionesque, & contrahentes de illa non sint admoniti, non irritat contra-

ctus contra formam ipsius, ab ignorantibus celebratos.

8. Et adhuc, si instes ex Bulla *Pij IV.* super declarationem temporis ad observanda decreta Tridentini, referente: *De jure communi sancitum esse, ut novæ Constitutiones vim non obtineant, nisi post certum tempus*, ubi addit Pontifex: *Prout rationi, juri, & aequitati convenire censuimus, duximus declarandum, quod decreta ad reformationem, & jus positivum pertinentia, omnes cœperint obligare à Kalendis Maij, neque post eam diem excusationem cujusquam, quod ea ignoraverit, admittendam. Quod si in contrarium aliquid fuerit judicatum, totum sit irritum, & inane.* Cum igitur præfata Bulla cum decretis Concilij, Romæ fuerit publicata à fine Januarij, & solum tres menses designet Pontifex, post publicationem Romæ factam, & nullam aliam publicationem exigat in particularibus Diocæsesibus, & incrementum illud ultra duos menses, designare videatur, propter moram factam, in Typis mandando, ac mittendo Concilium ad Provincias, ut ex ipsa Bulla constat; sequitur, quod nec requiritur, nisi sola publicatio Romæ, neque majus tempus duorum mensium pro obligatione cujusvis legis Pontificiæ, in quolibet loco jurisdictionis Universalis Ecclesiæ.

9. Respondet Molina, quod attentâ notitiâ, quæ de Concilio Tridentino, jam antea absolutè, per Provincias omnes habebatur, & quod per patres ante illius confirmationem ad Provincias omnes Typis mandatum devenerat, attentâ etiam notitiâ confirmationis, & publicationis illius Romæ factæ, quæ ad Provincias omnes Europæ Romanæ Eccle-

266
Ecclesie subjectas intra breve tempus pervenit, utpote rei adeo insignis, & tanto tempore, ubique desiderata. Insuper attentâ celeri illius publicatione, quæ ubique facta est, jure optimo Pius IV. declaravit omnes obligare cœpisse à Kalendis Maij: per Epichejam autem legum interpretem, est judicandum, non intellexisse de his, qui in Indijs, & qui in remotissimis novi Orbis partibus commorantur, ad quos notitia confirmationis Concilij, tam brevi tempore devenire non potuit. Quid enim illis prodesset ad suam notitiam, tempus duorum mensium?

Insuper si leges Pontificiæ elapsis duobus mensibus à publicatione Romæ facta, universam obligarent Ecclesiam; sane Pius IV. non declararet consentaneè ad jus commune, post tres menses obligare cœpisse, sed statim post duos menses ita cœpisse obligare, ut quidquid contra decreta postea fuisset effectum, irritum esset, & inane. Potius ergo hæc sententia (ait Molina) confirmatur ex declaratione Pij IV. quàm contraria, cum statuatur Pontifex juxta jus commune duos menses à publicatione, & alium pro mora impressionis suæ Bullæ, ut diximus, aliàs solùm ad duos menses deberet præcedere publicatio in qualibet Diocœsi, & quid prodesset illi duo menses, pro longissimis Provincijs, ubi in tam brevi tempore non posset pervenire notitia publicationis Romæ factæ. Hæc Molina & alij.

268. 10. At tamen P. Angelus Maria persistens in sua opinione supra quæst. 76. num 5. ait: Quod si lex Ecclesiastica irritans, v.g. matrimonium publicata solùm Romæ, deveniat ejus notitia ad

maorem partem populi, habebit vim statim obligandi populum, seu gremium Christianorum, existentium etiam inter infideles, dum numerus sit factem decem Christianorum, & num. 3. ait: Quod si uterque conjux existens apud Japones, sciat publicationem legis Romæ factæ de impedimento matrimonij dirimente, quamvis cæteri Christiani ibi commorantes ignorent, erit nullum matrimonium. Sed quomodo hæc cohæreant cum dicta doctrina de majori parte, & cum contraria, quam ipse docet *ibidem*, num. 1. docti examinent

11. Ego verò sentio cum P. Suario *lib. 5. de leg. cap. 33. num. 3.* Merola *disp. 4. dub. 22. num. 297.* & alijs, ad obligationem legis Pontificiæ irritantis sine determinatione temporis, sufficere unicam publicationem Romæ factam, sed requiri pro distantibus, vel tempus duorum mensium, si sufficiat, vel majus secundum quod necessarium est, ut notitia possit, modo humano, & morali, ad omnes pervenire, ut diximus *supra* de alijs legibus Civilibus, & Canonicis, & ex tunc, si aliqui ignorent legem, erit per accidens, & facient actus nullos, si operentur contra tales leges; excusabuntur tamen à culpa, & ab alijs pœnis, quæ culpam supponunt, si ignorantiam invincibilem pro foro exteriori probare possint, propter rationes eisdem locis allatas. Unde dictæ leges obligant præsentis, & scientes absolute statim; absentes verò obligant post primam generalem publicationem quasi in actu primo; & post publicationes particulares, etiam in actu secundo, juxta dicta in hac disputatione *sect. 1. num. 6. & 7.*

269.

○

SECTIO